A1 Topaic 11

04 Tuairimí a chur in iúl
Cuid a Dó

Labhairt

2

04 Tuairimí a chur in iúl

Le múineadh:
- Eolas a lorg agus a thabhairt faoi dhath, tuairimí a chur in iúl, tuairimí a lorg is a thabhairt, agus aidiachtaí san uatha agus san iolra.

3

Bileog

Tuairimí a chur in iúl

Ainmfhocal agus aidiacht

4

©GaeilgegoDeo2024

Ainmfhocal agus aidiacht

- Léigh na samplaí seo a leanas d'aidiachtaí le hainmfhocail.

5

Ainmfhocal agus aidiacht

Firinscneach Uatha

- geansaí bán
- hata dubh
- gúna gorm
- seaicéad beag
- blús nua
- bríste deas
- sciorta fada

6

Ainmfhocal agus aidiacht

Baininscneach Uatha

- léine bhán
- bróg dhubh
- culaith ghorm
- buatais bheag
- scaif fhada

7

©GaeilgegoDeo2024

Ainmfhocal agus aidiacht

- An bhfuil tú in ann an riail a oibriú amach.
- Bíonn **séimhiú** ar an aidiacht nuair a thagann sé tar éis **ainmfhocal uatha** atá **baininscneach**.

8

Ainmfhocal agus aidiacht

Firinscneach Iolra
- brístí gearra
- stocaí deasa
- cótaí móra
- sciortaí fada
- geansaithe maithe
- hataí áille

9

Ainmfhocal agus aidiacht

Baininscneach Iolra
- bróga maithe
- cultacha móra
- buataisí deasa
- léinte áille
- buataisí fada
- scaifeanna gearra

10

©GaeilgegoDeo2024

Ainmfhocal agus aidiacht

- An bhfuil tú in ann an riail a oibriú amach.
- Má bhíonn ainmfhocal san uatha bíonn aidiacht san uatha leis.
- San iolra cuirtear 'a' nó 'e' leis an aidiacht, ag brath ar litriú/fuaimniú na haidiachta (caol le caol agus leathan le leathan).
- Is cuma faoi inscne an fhocail nuair atá ainmfhocal san iolra.

11

Ainmfhocal agus aidiacht

- cailíní maithe
- buachaillí deasa
- leabharlanna móra
- siopaí beaga

12

Ainmfhocal agus aidiacht

Firinscneach Iolra
- brístí gearra
- stocaí deasa
- cótaí móra
- sciortaí fada
- geansaithe maithe
- hataí áille

13

©GaeilgegoDeo2024

Ainmfhocal agus aidiacht

Baininscneach Iolra

- bróga maithe
- cultacha móra
- buataisí deasa
- léinte áille
- buataisí fada
- scaifeanna gearra

14

Ainmfhocal agus aidiacht

- An féidir leat samplaí eile d'ainmfhocail le haidiachtaí a scríobh san iolra?

15

Ainmfhocal agus aidiacht

16

©GaeilgegoDeo2024

Ainmfhocal agus aidiacht

Singular

NOMINATIVE

buachaill deas

• an buachaill deas

GENITIVE

buachalla dheis

• an bhuachalla dheis

NOTE When the definite article (**an**) is not present, generally the nominative is used instead of the genitive: **ag lorg an bhuachalla dheis, le haghaidh an bhuachalla dheis** but **ag lorg buachaill deas, le haghaidh buachaill deas**.

Plural

NOMINATIVE

buachaillí deasa

• na buachaillí deasa

GENITIVE

buachaillí deasa

• na mbuachaillí deasa

17

Ainmfhocal agus aidiacht

- Líon isteach an ghreille seo a leanas.
- Cad a tharlaíonn sna cásanna seo?

	ainmfhocal firinscneach	ainmfhocal baininscneach	ainmfhocal san iolra
Le haidiacht		Tá séimhiú ar an aidiacht	
Samplaí			

18

Ainmfhocal agus aidiacht

- Beidh sé níos fusa cuimhneamh ar an riail/na rialacha má tá roinnt samplaí den sórt seo foghlamtha de ghlanmheabhair agat,
- Mar shampla:
  - pictiúrlann bheag
  - pictiúrlanna beaga
  - cailín maith
  - cailíní maithe

19

©GaeilgegoDeo2024

Bileog

Tuairimí a chur in iúl

Cén aidiacht?

20

Cén aidiacht? A

Léigh na habairtí seo a leanas agus athscríobh na haidiachtaí atá idir lúibíní i gceart.

1. Is maith liom na bróga (ard)_________________________.
2. Is breá liom an geansaí (glas) ________________________.
3. Is fuath liom an léine (dearg)_________________________.
4. An maith leat na buataisí (gearr)_______________________?

21

Cén aidiacht? A

Léigh na habairtí seo a leanas agus athscríobh na haidiachtaí atá idir lúibíní i gceart.

5. Cá bhfuil mo scaif (maith) _________________________?
6. Ní maith liom do bhróga (maith)_____________________.
7. Cá bhfuil do chóta (dubh) __________________________?
8. An maith leat mo hata (deas) ________________________?

22

©GaeilgegoDeo2024

Cén aidiacht? A - Freagraí

Léigh na habairtí seo a leanas agus athscríobh na haidiachtaí atá idir lúibíní i gceart.

1. Is maith liom na bróga (ard) **bróga arda**.
2. Is breá liom an geansaí (glas) **geansaí glas**.
3. Is fuath liom an léine (dearg) **an léine dhearg**.
4. An maith leat na buataisí (gearr) **na buataisí gearra**?

23

Cén aidiacht? A - Freagraí

Léigh na habairtí seo a leanas agus athscríobh na haidiachtaí atá idir lúibíní i gceart.

5. Cá bhfuil mo scaif (maith) **mo scaif mhaith**?
6. Ní maith liom do bhróga (maith) **do bhróga maithe**.
7. Cá bhfuil do chóta (dubh) **do chóta dubh**?
8. An maith leat mo hata (deas) **mo hata deas**?

24

Cén aidiacht? B

- Tá liosta d'aidiachtaí agus d'ainmfhocail agat.
- Caithfidh tú na haidiachtaí agus na hainmfhocail chuí a mheaitseáil trí iad a léamh amach.
- Scríobh na hainmfhocail chuí sna spásanna thíos.

25

©GaeilgegoDeo2024

Cén aidiacht? B

Ainmfhocail	Aidiachtaí
bróga	móra
geansaí	dhubh
scaif	gearr
culaith	álainn
bríste	deasa
stocaí	fhada
sciorta	arda
butaisí	gorm

26

Cén aidiacht? B - Freagraí

- bróga **arda**
- geansaí **gorm**
- scaif **fhada**
- culaith **dhubh**
- bríste **álainn**
- stocaí **deasa**
- sciorta **gearr**
- buataisí **móra**

27

Cén aidiacht? C

Ceartaigh na habairtí seo a leanas. Ansin, léigh amach os ard.

1. Tá bróga donn orm. ______________________________
2. Tá blús maithe orm.______________________________
3. Tá léine bán ort.________________________________
4. Tá buataisí dubha orm.____________________________

28

©GaeilgegoDeo2024

Cén aidiacht? C

Ceartaigh na habairtí seo a leanas. Ansin, léigh amach os ard.

5. Tá lámhainní beag orm. ____________________________
6. Tá hata deasa orm.________________________________
7. Tá scaif dhearg ort.________________________________
8. Tá bróga maith orm. ______________________________

29

Cén aidiacht? C - Freagraí

1. Tá bróga **donna** orm.
2. Tá blús **maith** orm.
3. Tá léine **bhán** ort.
4. Tá buataisí **dubha** orm.
5. Tá lámhainní **beaga** orm.
6. Tá hata **deas** orm.
7. Tá scaif **dhearg** ort.
8. Tá bróga **maithe** orm.

30

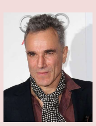

Bileog
Tuairimí a chur in iúl
Cur síos

31

©GaeilgegoDeo2024

Déan cur síos

- Tá naoi bpictiúr de dhaoine atá gléasta go suimiúil ar an mbileog.
- Beidh ort ceann acu agus a phiocadh agus cur síos a dhéanamh ar a bhfuil á chaitheamh ag an duine sa phictiúr.
- Beidh ort aird a thabhairt ar na hainmfhocail agus na haidiachtaí le chéile.

32

Déan cur síos

- Mar shampla:
  - ***Tá gúna gearr, dearg ar Adele agus bróga arda, dubha.***
  - ***Tá seaicéad agus bríste dubh ar Tom Cruise. Tá léine bhán…***
- Déan cúpla ceann

33

Bileog

Tuairimí a chur in iúl

Cinéalacha éadaí éagsúla
Do thuairim

34

©GaeilgegoDeo2024

Tuairimí

- Cuimhnigh ar conas tuairim duine a lorg:
- *An maith leat an sciorta seo?*

35

Tuairimí

- Cuimhnigh ar conas tuairim a thabhairt.
  - *Is maith liom an gúna.*
  - *Ní maith liom an hata.*
  - *Is fuath liom an chulaith.*
  - *Is breá liom an blús.*

36

Tuairimí

- Mar shampla:
  - *Ní maith liom in aon chor é.* ***nó***
  - *Ní maith liom é ar chor ar bith.*
- *Is maith/breá/fuath liom,*
- *rófhada, an-mhór, álainn.*

37

©GaeilgegoDeo2024

Tuairimí

- Mar shampla:
- *Is maith, tá sé go hálainn.*
- *Is breá liom é, tá an dath foirfe.*
- *Is fuath liom, ní maith liom an dath.*
- *Is maith liom go mór é, tá an stíl go deas.*
  - *Ní maith liom in aon chor é, tá sé rófhada.* ***nó***
  - *Ní maith liom é ar chor ar bith, tá sé an-mhór.*

38

Tuairimí

- Beidh ort do thuairimí a chur in iúl faoi bhall éadaigh ar bith atá ar an mbileog **Cineálacha Éagsúla Éadaí.**

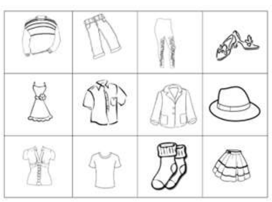

39

An maith leat?

- Taispeáinfidh mé íomhánna éagsúla duit, beidh ort a rá cad é do thuairim fúthu

- *Ceist:* *An maith leat culaith Oprah?*
- *Freagra 1:* *Tá sé ceart go leor.*
- *Freagra 2:* *Ní maith liom é in aon chor.*
- *Freagra 3:* *Is maith liom go mór é.*

40

©GaeilgegoDeo2024

An maith leat?

41

An maith leat?

42

Réimíreanna

- Cuimhnigh ar na réimíreanna *'ró'* agus *'an-'* a clúdaíodh i d**Topaic 7: Buanna agus Scileanna**

- **mór** **rómhór** **an-mhór**
- **beag** **róbheag** **an-bheag**
- **fada** **rófhada** **an-fhada**

43

©GaeilgegoDeo2024

Réimíreanna

- Cad a thugann tú faoi deara?
- Léigh amach os ard iad agus tóg an patrún faoi deara.

- **mór** **rómhór** **an-mhór**
- **beag** **róbheag** **an-bheag**
- **fada** **rófhada** **an-fhada**

44

Réimíreanna

- Cuireann na réimíreanna seo séimhiú ar thúschonsan na haidiachta.

- **mór** **rómhór** **an-mhór**
- **beag** **róbheag** **an-bheag**
- **fada** **rófhada** **an-fhada**

45

Réimíreanna

- **Éist liom anois,**
- **deas** **ródheas** **an-deas**
- **ard** **ró-ard** **an-ard**
- **íseal** **ró-íseal** **an-íseal**
- **saor** **róshaor** **an-saor**

46

©GaeilgegoDeo2024

Réimíreanna

- Cad a thugann tú faoi deara?
- Léigh amach os ard iad agus tóg an patrún faoi deara
- **deas** **ródheas** **an-deas**
- **ard** **ró-ard** **an-ard**
- **íseal** **ró-íseal** **an-íseal**
- **saor** **róshaor** **an-saor**

47

Réimíreanna

- Ní chuireann ***an-*** séimhiú ar aidiacht a thosaíonn le ***d, t, s***.
- Ní féidir séimhiú a chur ar ghuta ar ndóigh, mar sin ní bhíonn aon athrú tar éis na réimíreanna seo ar aidiacht a thosaíonn le guta.
- **deas** **ródheas** **an-deas**
- **ard** **ró-ard** **an-ard**
- **íseal** **ró-íseal** **an-íseal**
- **saor** **róshaor** **an-saor**

48

Réimíreanna

- **ró?**
- **an-?**

- Cuireann na réimíreanna seo séimhiú ar thúschonsan na haidiachta.
- Ní chuireann ***an-*** séimhiú ar aidiacht a thosaíonn le ***d, t, s***.
- Ní féidir séimhiú a chur ar ghuta ar ndóigh, mar sin ní bhíonn aon athrú tar éis na réimíreanna seo ar aidiacht a thosaíonn le guta.

49

©GaeilgegoDeo2024

Bileog

Tuairimí a chur in iúl

Mo thuairim!

50

Tuairimí

- Téann tú isteach i siopa éadaí agus tá na héadaí agus na bróga seo a leanas ar díol.
- Iarrann an cúntóir siopa ort do thuairim a léiriú faoi na héadaí ar fad.

51

Tuairimí

- Cuir do thuairim in iúl dó, trí úsáid a bhaint as foclóir éagsúil agus réimse leathan aidiachtaí,
- **Mar shampla:**
- ***Is maith/breá/fuath liom, rófhada, an-mhór, álainn.***

52

©GaeilgegoDeo2024

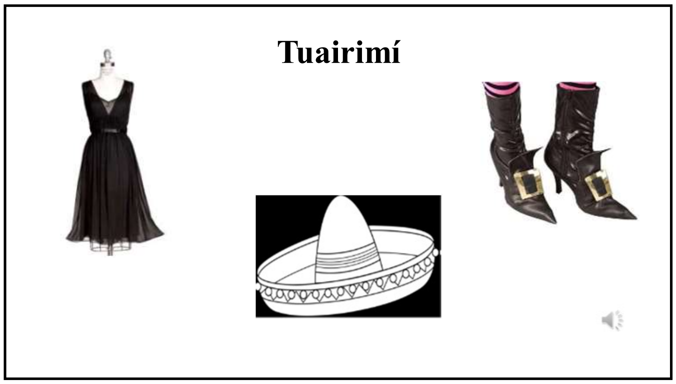

53

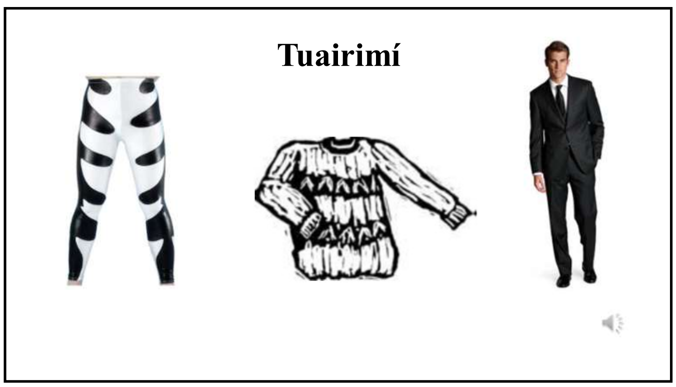

54

55

©GaeilgegoDeo2024

56